

Використана література:

1. Берьозкіна І. А. Формування професійної спрямованості майбутніх інженерів у процесі навчання математичних дисциплін : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / І. А. Берьозкіна. – Луганськ, 2010. – 22 с.
2. Ванжа Н. В. Самостоятельная работа студентов экономических специальностей в процессе изучения математических дисциплин в высших учебных заведениях : дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Ванжа Наталья Владимировна. – Полтава, 2003. – 201 с.
3. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века : учеб. пособие для самообразования / Б. С. Гершунский. – М. : Пед.общество России, 2002. – 512, [2] с.
4. Колягин Ю. М. О прикладной и практической направленности обучения математики / Ю. М. Колягин, В. В. Пикан // Математика в школе. – 1085. – № 6. – С. 27-32.
5. Петрук В. А. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі вивчення фундаментальних дисциплін : монографія / В. А. Петрук. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. – 292 с.
6. Сподін Л. А. Педагогічні умови формування професійної спрямованості особистості студентів вищих аграрних закладів освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Л. А. Сподін. – К., 2001. – 20 с.
7. Федоров В. менеджмент закладу освіти, менеджер закладу освіти: психологічні засади / В. Д. Федоров. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – 224 с.
8. Швець В. О. Теорія та практика прикладної спрямованості шкільного курсу стереометрії : навч. посібн. / В. О. Швець, А. В. Прус // Дидактика математики: проблеми і дослідження : Міжнар. збірник наукових робіт. – Вип. 20. – Донецьк : Фірма ТЕАН, 2003. – С. 126-135.

ВАРВАРЕЦКАЯ Г. А. Профессиональная направленность в системе смежных научных категорий.

В статье представлен теоретический анализ педагогической категории "профессиональная направленность". Показана её взаимосвязь с прикладной и практической направленностью.

Ключевые слова: *направленность, прикладная направленность, практическая направленность, профессиональная направленность обучения, профессиональная направленность личности.*

VARVARETSKA G. A. Professional orientation in the system of adjacent scientific categories.

This article presents the theoretical analysis of such pedagogical category as professional orientation. Its mutual connection with applied and practical orientation is demonstrated.

Keywords: *orientation, applied orientation, practical orientation, professional orientation of education, professional orientation of personality.*

**Гладка І. А.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

**ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПЕДАГОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ
В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ**

У статті аналізуються різноманітні форми і методи поточного контролю, які сприяють ефективності проведення перевірки знань, вмінь та навичок студентів, та доцільність відбору методів контролю відповідно до навчального матеріалу.

Ключові слова: форми, методи, поточний контроль, перевірка знань, вмінь та навичок студентів, навчальний матеріал.

Важливою ланкою навчального процесу є систематичне одержання викладачем об'єктивної інформації про хід навчально-пізнавальної діяльності студентів. Цю інформацію викладач одержує в процесі контролю знань, вмінь та навичок студентів. Особливе значення має поточний контроль, мета якого – отримання оперативних даних про рівень знань студентів і якість навчальної роботи на практичному занятті та вирішення завдань управління навчальним процесом.

Як відомо, організація поточного контролю знань на практичних заняттях є важливою умовою підвищення ефективності навчального процесу, оскільки передбачає систематичне одержання викладачем об'єктивної інформації про хід навчально-пізнавальної діяльності студентів та його вдосконалення. Вдало організований поточний контроль сприяє підтримці інтересу студентів до вивчення англійської мови як другої іноземної [6].

В методиці навчання іноземних мов зроблено багато спроб щодо вирішення питання організації контролю і оцінки знань. Цю проблему досліджували такі вчені, як Ш. А. Амонашвілі, Н. Є. Бобков, М. Є. Брейгіна, К. Г. Делікатний, Ф. М. Рабинович, О. С. Богданова, В. І. Воробйов, Р. К. Міньяр-Белоручев, О. П. Петрашук, О. П. Петренко, О. М. Леонтьєв, Л. С. Виготський, Г. С. Костюк та ін.

Незважаючи на те, що в педагогіці і методиці проведено багато досліджень з проблеми контролю та оцінки знань, умінь та навичок студентів, проблема організації поточного контролю у ВНЗ залишається актуальною.

Мета статті полягає у розкритті особливостей та розробці методичних рекомендацій щодо методики організації та проведення поточного контролю на практичних заняттях з англійської мови як другої іноземної у ВНЗ.

Різноманітні форми та методи поточного контролю сприяють ефективності проведення перевірки знань, вмінь та навичок студентів. Однак важливо доцільно відібрати той чи інший метод контролю відповідно до навчального матеріалу.

В практиці викладання англійської як другої іноземної широко використовуються методи усного контролю, основу якого складає монологічна або діалогічна відповідь студента на поставлені викладачем запитання. Усний контроль як поточний проводиться кожного заняття в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Існують різноманітні техніки опитування, застосовують дидактичні картки, ігри, технічні засоби. Основні форми усного контролю: бесіда, діалогізування, круглий стіл, брейн ринг, розповідь студента, читання тексту.

Практика роботи зі студентами, які вивчають англійську мову як другу

іноземну, показала правильність вибору різноманітних методів та форм контролю протягом вивчення розмовних тем за програмою.

Пропонуємо кілька видів вправ та рекомендацій з використання їх в навчальному процесі.

Вправа 1. Розкажіть про сучасні проблеми студентів, спираючись на таблицю [4].

1. Do the students have common problems?
<i>There are a lot of common problems for all teenagers:</i> to plan the future to spend time to find friends to deal with your friends to find common language with your parents to make parents understand you to establish priorities to become independent to express your opinion to avoid conflicts
2. What advice could be given to students to solve all problems?

Таблиця із завданням висвітлюється на інтерактивній дошці або роздається студентам на картках. Студентам дається дві хвилини на підготовку. Форма контролю – бесіда. Студенти висловлюють свою думку щодо проблеми. Викладач має додавати до розповідей студентів свої думки, ставити запитання, створюючи жваву бесіду, пропонуючи уривки з фільмів.

Вправа 2. Розкажіть про те, чому ви вибрали цю професію? Які знання, вміння та навички необхідні для оволодіння цією професією? Утворіть діалог, використовуючи вирази з таблиці [2].

Have you ever thought about...?	I won't fit in it, I am afraid.
You are interested in... so you could become...	That would be great! Writing is my cup of coffee.
You have nice communicative skills. Why not to try to become...?	Sorry, but it's not in my line.
Since you are keen on... You'd better base your job around it.	That suits me, I think.
It's a good idea. I'll think about it.	Well perhaps, I'll try.
Frankly, I don't know what to do with my life.	

Завдання викладач оголошує в усній формі. Студенти повинні мати не більше п'яти хвилин на підготовку. Форма контролю – бесіда студентів.

Вправа 3. Прочитайте та перекажіть текст "Ukrainian food".

Студенти читають текст, перекладають його та переказують. Переказувати можна частинами, абзацами та реченнями ланцюжком.

Важливо, щоб під час відповіді студенти вільно використовували лексичний та граматичний матеріал, що вивчався протягом цієї теми.

Письмовий контроль реалізується у формі самостійної роботи, твору, диктанту та презентації. Цей вид контролю забезпечує глибоку і всебічну перевірку засвоєння знань, оскільки вимагає комплексу знань і умінь студентів. У письмовій роботі студентам потрібно показати і теоретичні знання, і вміння їх застосовувати на практиці для вирішення конкретних завдань. Крім того, письмовий контроль надає викладачу інформацію про рівень володіння студентами письмовою мовою.

Вправа 4. Доповніть речення *would* або *used to*.

Sometimes Leonard **1. walk** for hours and miles and return only at midnight. He **2. walk** with his family. And on his way he **3. see** the houses with their dark windows, and he seemed to be walking through a graveyard. Sudden grey ghosts happened to appear behind the dark curtains. He **4. stop**, listen, look, and go on, his feet making no noise. He **5. put** soft shoes on for his night walks.

Вправа 5. Що ви робили, коли навчалися у школі? Напишіть 6 речень, використовуючи *would* або *used to*.

Приклад: I would sleep in the day-time. I used to have lots of toy racing-cars.

Форма контролю – самостійна робота. Студенти отримують завдання на картках та виконують його самостійно протягом 10-15 хвилин. Потім зачитують речення та обґрунтовують свою відповідь. Цей метод є найбільш ефективним під час перевірки граматичних вмінь та навичок.

Вправа 5. Напишіть лист другу.

You've been living in English family for three months. Write a letter to your pen-friend (at least 100 words) about your impressions. Tell about the members of the family you are staying with, their daily routine.

Share your impression of the family in general. Do not write any dates and addresses.

Форма контролю – твір. На його написання відводиться 20 хвилин практичного заняття, після чого студенти здають свої роботи викладачу. Студенти зачитують по черзі свої твори, інші студенти обговорюють їх, висловлюють свої думки щодо почутого. Викладач виправляє наявні лексичні та граматичні помилки.

Контроль засвоєння лексичного матеріалу доцільно проводити за допомогою *часткового диктанту* або *диктанту з "перешкодами"*. За допомогою таких робіт виникає можливість перевірити рівень знань лексичного, граматичного матеріалу та вміння сприймати тексти англійською мовою на слух.

Вправа 6. Впишіть пропущені слова в текст.

Put into your mouth with fork, not with

Place your fork and knife on your when you are resting between

bites.

Частковий диктант проводиться майже так, як і звичайний, але при цьому студенти отримують надрукований текст, в якому пропущені слова. Прослухавши текст, прочитаний викладачем або диктором, студент повинен заповнити пропущені частини тексту у процесі його сприймання. При проведенні диктанту текст читається двічі: перший раз зі швидкістю усного мовлення, студенти прослуховують текст, під час читання робляться паузи в раніше запланованих місцях, іноді робляться ремарки пунктуаційного характеру; під час заключного читання зберігаються паузи, студенти перевіряють написане, виправляють знайдені помилки.

Вправа 7. Диктант з “перешкодами”

My name's David Richardson. That's R-I-C-H-A-R-D-S-O-N, Richardson./ I'm still at school, but I finish next month so I'm looking for a job./ I want to work in an office. I can use a switchboard because my sister's a receptionist. / And she showed me what to do, but I haven't got any experience. / My teachers think I'm a very good student, but I haven't done any exams. /And I haven't got any qualifications. I can type and I can't do shorthand/ [4, с. 21].

Диктант подається на фоні шумового ефекту. Студентам пропонується двічі прослухати текст та письмово відтворити його. Форма контролю – диктант з “перешкодами”. Такий диктант сприяє оволодінню вмінням розпізнавати слова та їх форми на фоні певного шуму. Спеціальні дослідження показали, що мовлення людини є досить стійким сигналом, який розпізнається навіть в ускладнених для сприймання умовах (наприклад, розмова студентів в кафетерії, де звучить музика, розмова під час зустрічі на дорозі, де чути шум транспорту і т.п.) [3].

Диктант матиме свою цінність лише за умови використання лексичного та граматичного матеріалу, володіння яким необхідно перевірити.

Вправа 8. Підготуйте презентацію на тему “ Mother's Day”.

Форма контролю – презентація, яка готується вдома. Обсяг презентації – 8-10 слайдів. На практичному занятті студенти мають захистити презентацію при активній участі одногрупників.

Дидактичні тести (тести досягнень) – новий, але найбільш поширений метод контролю знань, вмінь та навичок студентів. Тести досягнень використовують форму альтернативного вибору правильної відповіді з кількох правдоподібних, написання дуже короткої відповіді, вписування пропущених слів, букв, цифр тощо. Результати тестів аналізуються, опрацьовуються та оцінюються викладачем. Тестування вважається більш об'єктивним серед існуючих методів контролю, оскільки оцінка знань прямо залежить від суми правильних відповідей з загальної кількості запитань. Метод дидактичного тесту доцільно застосовувати під час аудіювання, читання та письма. Цей метод дає змогу перевірити засвоєння як лексичного, так і граматичного матеріалу.

Вправа 9. Прослухайте текст та оберіть варіант відповіді (a, b, c, d), що

відповідає його змісту.

1. The rise of cinema and “moving pictures” in the first __ of the 20th century gave the modern movement an art form.

- A. till tenth
- B. decade
- C. dozen

2. On the eve of World War I the break out of the Russian Revolution introduced the increasing __ of works.

- A. numerous
- B. amount
- C. number

Вправа 10. Поставте дієслова в дужках у правильному часі.

Beginning with the late – 18th to the mid – 19th century, new Romantic attitude **1. (begin)** to characterize culture and many art works in Western civilization. It **2. (start)** as an artistic and intellectual movement that **3. (emphasize)** a revulsion against established values (social order and religion).

Вправа 11. Прослухайте текст “The National Gallery in London”. Прочитайте твердження та визначте, яке з них є правдивим (True), а яке – неправдивим (False).

The gallery is a departmental public body.

The National Gallery was not formed by nationalizing an existing royal or princely art collection.

Студенти прослуховують текст двічі, після чого самостійно виконують завдання протягом 4 хвилин. Після цього вони зачитують правильні відповіді. Текст можна також читати. Тоді після виконання завдання студентам пропонується знайти в тексті речення як доказ правильності своєї відповіді.

Особливої уваги потребує так званий *клоуз-тест* (cloze-test). Це вид тестування, який виконується в письмовій формі. Особливість клоуз-тесту полягає в тому, що ситуація в ньому подається у вигляді зв'язного тексту (монологу чи діалогу), однак з пропущеними словами. Успішне виконання клоуз-тесту прямо залежить від вміння швидко зрозуміти весь текст та заповнити пропуски. Для успішного виконання клоуз-тесту учень має добре володіти як лексичним, так і граматичним матеріалом.

Вправа 13. У запропонованому тексті (“**Salvador Dali**”) пропущені слова (замість них даються цифри). Вставте слова, що підходять за змістом, і під тим же номером запишіть їх на контрольному листі.

Salvador Dali is perhaps 1. _____ best known artist from the surrealist art scene, but he is not just a surrealist; his works have covered 2. _____ different styles from impressionism to his 3. _____ take on the classical style, and all reflect his mastery of the medium.

Студенти виконують завдання самостійно протягом 10-12 хвилин, а потім читають речення ланцюжком.

Клоуз-тест може також бути і засобом перевірки розуміння іншомовного тексту на слух. У цьому випадку він звучить в нормальному темпі у вигляді монологу або діалогу за наявності “звичайних перешкод”, роль яких виконують пропущені слова. При підготовці фонограми тексту **перший** запис повідомлення фіксується на плівці з пропуском окремих слів. У другому записі замість пропущених слів необхідно зробити паузи тривалістю не менше 4-5 сек., для того щоб *ти*, хто виконує тест, встигли записати свою відповідь в паузах. Крім того, у другому записі повинен бути особливий звуковий сигнал, який попереджує про пропуск.

Метод спостереження застосовують на кожному практичному занятті. Цей метод полягає у систематичному вивченні студентів у процесі навчання та дає змогу викладачу отримати достатньо повні дані про рівень знань, вмінь, навичок студента, ставлення його до навчання тощо. Результати спостереження не фіксуються в офіційних документах, але враховуються викладачем для корекції навчання, в загальній підсумковій оцінці студента, для своєчасного виявлення неуспішності.

Таким чином, вищезазначені методи контролю урізноманітнюють та поглиблюють процес перевірки засвоєння студентами навчального матеріалу. При підготовці до практичного заняття необхідно визначити той метод контролю знань, який сприятиме встановленню об'єктивної картини рівня якості засвоєння передбачених навчальною програмою знань, вмінь та навичок студентів у чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письма. Жоден з методів контролю знань учнів не є самодостатнім. Вони мають свої переваги та недоліки, які повинні бути враховані під час складання викладачем плану-конспекту заняття.

Використана література:

1. Воробьев И. Л. Текущий учет знаний учащихся на уроках иностранного языка / И. Л. Воробьев // Иностранные языки в школе. – 2010. – № 8 (Золотые страницы: Вып. 2). – С. 90-93.
2. Гладка І. А. Усі уроки англійської мови 11 клас. Рівень спеціалізований / І. А. Гладка. – Х. : Вид. група “Основа”, 2012. – 524 с.
3. Зварич І. Психолого-педагогічні принципи контролю і оцінювання знань / І. Зварич // Рідна школа. – 2001. – № 10. – С. 29-31.
4. Лисовець І. П. Усі уроки англійської мови. 10 клас. Рівень – стандарт / І. П. Лисовець. – Х. : Вид. група “Основа”, 2010. – 302 с.
5. Методика викладання іноземних мов / під ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : ЛЕНВІТ, 1996. – 276 с.
6. Петрашук О. П., Петренко О. П. Поточний тестовий контроль у навчанні іноземній мові / О. П. Петрашук, О. П. Петренко // Іноземні мови. – 1995. – № 3-4. – С. 16-19.
7. “Англійська мова. Way to fluent English (для рівня B1) : у 5-х частинах. – Ч. І. – 1 видання / за заг. ред. проф. Т. С. Толчєєвої. – 2012. – 264 с.
8. Цветкова З. М. Некоторые вопросы контроля и учета / З. М. Цветкова // Иностранные языки в школе. – 2011. – № 4. – С. 3-8.

Гладкая И. А. Пути усовершенствования системы педагогического контроля в процессе изучения английского языка как второго иностранного.

В статье анализируются различные формы и методы текущего контроля, которые способствуют эффективности проведения проверки знаний, умений и навыков студентов, и

целесообразность выбора методов контроля в соответствии с учебным материалом.

Ключевые слова: формы, методы, текущий контроль, проверка знаний, умений и навыков студентов, учебный материал.

GLADKA I. A. Ways of improvement of the pedagogical checking system in the process of study of English as second foreign language.

The article presents various forms and methods of current monitoring, which promote to efficiency of checking up of knowledge, ability and skills of students. Appropriateness of selection of methods of monitoring according to educational material is analysed.

Keywords: forms, methods, current monitoring, checking up of knowledge, ability and skills of students, educational material.

Голубенко М. І.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ЗМІСТ І ОПЕРАЦІЙНИЙ СКЛАД ВМІННЯ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті досліджується зміст та операційний склад вміння математичного моделювання у старшокласників під час вивчення алгебри і початків аналізу. Уточнено такі ключові поняття, як “математична модель”, “вміння математичного моделювання у старшокласників” та інші.

Ключові слова: математичне моделювання, шкільний курс математики, зміст, операційний склад.

Вміння математичного моделювання, як одна із ознак практичної компетентності учня все більше набирає значущості, тому проблема формування цих вмінь є актуальною. Особливої гостроти вона набуває в старших класах, тому що не розроблена методика диференційованого формування вмінь математичного моделювання в профільній школі, яка відповідала би вимогам гнучкості (забезпечення можливості зміни профілю), враховувала особливості різних рівнів і профілів, інтереси, потреби, здібності і нахили учнів. Ведуться дискусії навколо таких ключових понять, як “математична модель”, “математичне моделювання”, недостатньо досліджена структура вміння математичного моделювання.

В Україні на сучасному етапі проблемою використання методу математичного моделювання в навчанні математики займаються такі математики, педагоги і методисти: Г. П. Бевз, М. І. Бурда, Я. С. Бродський, В. О. Швець, Л. О. Соколенко, А. В. Прус, Л. С. Межейнікова, Л. Л. Панченко, М. Філімонова та інші.

Проблема формування вмінь математичного моделювання в основній школі досліджується В. О. Швецем, М. Філімоною. Зокрема ними адаптований зміст навчального матеріалу з алгебри до формування знань, умінь і навичок математичного моделювання, уточнені і доповнені вимоги